

Інна Леонідівна Ліпчевська

науковий співробітник

відділу навчання мов національних меншин

та зарубіжної літератури

Інституту педагогіки НАПН України

КУБУВАННЯ ЯК МЕТОД РОЗВИТКУ УСНОГО МОВЛЕННЯ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ ШКІЛ З НАВЧАННЯМ МОВАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

Формування усного українського мовлення у школах з навчанням мовами національних меншин здійснюється на основі комунікативно-діяльнісного підходу, тобто ґрунтується на інтерактивній мовленнєвій практиці учнів у контексті ігрової, творчої, пізнавальної діяльності. Зокрема, доцільним є використання класичних (бесіда, інсценізація, рольова гра, дидактична гра тощо) та сучасних (проект, case-метод, полілог, мозковий штурм, кубування, джигсоу, РАФТ тощо) інтерактивних методів навчання. Це обумовлено нерозривністю тріади «мова та мовлення – комунікація – діяльність» як у процесі засвоєння рідної мови (Л. Виговський, І. Зимня, А. Леонт'єв, А. Лурія та ін.), так і при вивченні другої мови (Н. Басай, О. Пасічник, Т. Полонська, В. Редько та ін.) [1], [2].

Одним з найбільш ефективних методів розвитку усного мовлення на уроках української мови як державної, а також критичного та системного мислення учнів, систематизації та узагальненні знань, є метод кубування [3]. Розглянемо цей ігровий інтерактивний метод навчання більш детально.

За цим методом учням пропонується охарактеризувати певне поняття (предмет, істоту, явище), користуючись заданою структурою його опису, яка відображена на гранях кубика у формі ключових характеристик (наприклад, розміру, матеріалу, смаку, корисності певного предмета тощо). Для його

ефективного впровадження в освітній процес початкової школи вчителю необхідно:

- ✓ конкретизувати зміст граней кубика відповідно до поняття, яке розглядається;
- ✓ реалізовувати зміст кожної грані кубика у формі яскравої, зрозумілої для дітей візуалізації.

Зазначимо, що на етапі ознайомлення класу з методом кубування доцільно спочатку користуватися кількома основними характеристиками (гранями кубика) та поступово розширювати їх перелік.

Характеристики поняття, які зображено на гранях кубика, можуть бути наступними:

- ✓ предмети: колір, розмір, форма, матеріал, призначення, до якого збірного поняття можна віднести (меблі, посуд, одяг, транспорт тощо)
- ✓ істоти (тварини): розмір, колір, що їсть?, де живе?, чим корисне для людини?, до якого збірного поняття можна віднести (звірі, птахи, риби тощо)?
- ✓ люди: доросла людина чи дитина?, хлопчик чи дівчинка (чоловік чи жінка)?, зріст, яке волосся?, які очі?, яку позитивну рису характеру має (добрий, веселий, уважний тощо)

На уроках української мови як державної кількість та складність завдань визначається в залежності від рівня володіння учнями усним мовленням. Можливими є декілька варіантів роботи (рис. 1).

1. Вчитель вибирає (загадує) слово з відомого класу переліку (зображення можливих варіантів слів показані на дошці). Описує його за методом кубування (демонструючи класу відповідні грані кубика).

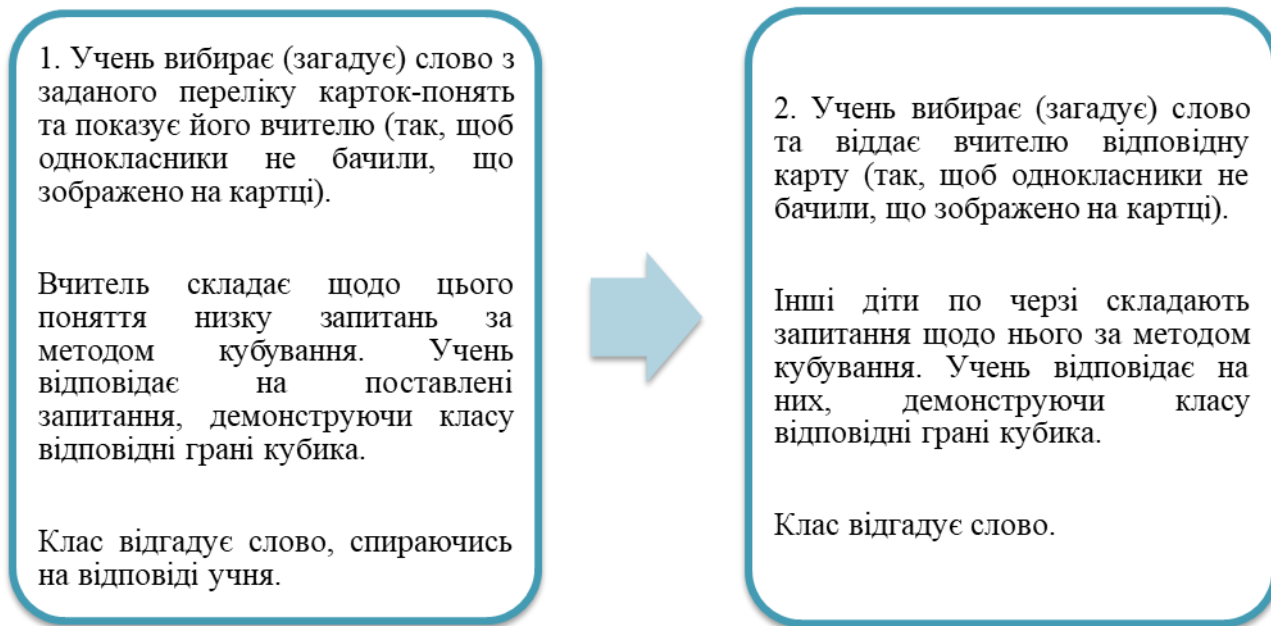
Учні відгадують слово.



2. Один з учнів вибирає слово з відомого класу переліку (зображення можливих варіантів слів показані на дошці). Описує його за методом кубування (демонструючи класу відповідні грані кубика).

Інші учні відгадують слово.

a)



б)

Рис. 1: Використання методу кубування на уроках української мови як державної

Необхідно звернути увагу на ієрархічну структуру впровадження варіантів використання даного методу: другий варіант кубування реалізується на фундаменті вже опанованого класом першого варіанту.

Метод кубування у наведеній інтерпретації спрямований на формування україномовної комунікативної компетентності, підвищення мотивації учнів до вивчення української мови. Він забезпечує інтерактивну взаємодію учнів класу та інтеграцію знань з української мови та інших навчальних предметів.

Список використаних джерел

1. Дидактичні та методичні засади компетентнісно-орієнтованого навчання іноземних мов у початковій школі: навчально-методичний посібник / Горошкін І. О. та ін.; за ред. В. Г. Редька. Київ, 2019. 413с.
2. Львов М. Р. Основы теории речи: учебное пособие. Москва: Академия, 2000. 248с.
3. Онлайн-курс для вчителів початкової школи: веб-сайт. URL: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-EDERA-OSVITORIA+ST101+st101/about>